

írásjelnek tekintetem. Motiválhatónak tartom azonban azt a tagolást is, amely az [leFck06], az [leFck07] és az [leFck08] jelű három kommunikációegységet (lásd T' / 2 reprezentáció) egyetlen kompozícióegységnek tekinti.

2.3.2. Az első fokú lexikai kompozícióegységek magasabb egységekké szerveződését a T' / 5 reprezentáció mutatja, melyben a „^” szimbólum a formális egymáshoz kapcsoltság (konkatenáció) jele.

T'/5 reprezentáció

K00 és K01 és K02 és K03 és K04 mert K05 ^ K06 et K07

A K01-et, K02-öt, K03-at, K04-et és K07-et bevezető mellérendelő kapcsolatos és kötőszó 'anforikus' szerkezetet eredményez.

2.4. Ami a poétikai kontextuális formációban (poFc) a metrikai-ritmikái struktúra sajátosságait illeti, az [leFcK01] – [leFcK04] alkotta első versszakban kétféle diaeresis lehetséges: 4 + 6, illetőleg 5 + 5 felosztású, az [leFcK05] – [leFcK07] alkotta másodikban pedig 5 + 5, lásd a T' / 6 reprezentációt (melyben az első oszlop a sorok szótagszámát, a második a metrikai-ritmikái tagolást, a harmadik a grammatikai és kommunikatív felosztást, a negyedik pedig a rímeket jelöli).

T'/6 reprezentáció

És fölúgnak a hamuszín egek,	10	4+6, 5+5	(4+6)	a
hajnalfele a ravensbrücki fák.	10	4+6, 5+5	(4+6)	b
És megérik a fényt a gyökerek.	10	4+6, 5+5	(3+7, 4+6)	a
És szél támad. És fölzeng a világ.	10	4+6, 5+5	(4+6)	b
Mert megölhették hitvány zsoldosok,	10	5+5	(5+5)	x
és megszünhetett dobogni szive –	10	5+5	(5+5)	c
Harmadnapra legyőzte a halált.	10	4+6, 5+5	(4+6)	x
Et resurrexit tertia die.	10	5+5	(5+5)	c

A T' / 6 reprezentációban látható metrikai-ritmikái struktúra és a szemantiko-szintaktikai szerkezet(ek) egymásra vetítésével hozható létre a T' teljes verbális kontextuális formációja. (A metrikai-ritmikái struktúra például az [leFck08] esetén többféle grammatikai szerkezetre (lásd a 2.2.2. alatt bemutatott (3), (4), (7), (8), (11) stb. számúakat) is rávetíthető.)

3. A T' verbális összetevőhöz rendelhető rendszerszerű formáció (Fσ)

3.1. A T' rendszerszerű lexikai formációja (leFσ) mikroegységeivel (vö. T' / 1 reprezentáció) kapcsolatban megállapítható, hogy azok többsége eleget tesz a rendszerre vonatkozó tudásunknak. Elemei közül jelentős szövegkonstitutív szerepet játszanak a következők toldalékai: „fölúgnak”, „megérik”, „megölhették”; „fölzeng”, „legyőzte”, „megszünhetett”, „támad”; „egék”, „fák”, „gyökerek”. Az *MÉrtKSz*-ben önálló lexikai elemként nem található meg: a *hajnalfele* és a *fölzeng*.

3.2. A T' lexikai kommunikációegységei (vö. T' / 2 reprezentáció) és azok összetevőszervezeti konfiguracionálisan lehetnek többértelműek, relacionálisan azonban nem. Az [leFck02]-nek például több egyértelmű relacionális kommunikációegység feleltethető meg.

3.3.1. A T' rendszerszerű formációja első fokú kompozícióegységei közül (vö. T' / 4 reprezentáció) az [leFck05]-ben (pont helyett) gondolatjel tölti be a mondatzáró írásjel funkcióját. (Lásd még a 2.3.1. alatt.)

3.3.2. Ami a T' rendszerszerű formációja magasabb fokú lexikai kompozícióegységeinek (vö. T' / 4 reprezentáció) elemzését illeti, túlnyomórészt nem szintaktikai rendszerszerű ismeretekre van szükség. Ezek az ismeretek poétikaiak éppúgy lehetnek, mint nyelvi-szemantikaiak, vagy legáltalánosabb értelemben a 'világ'-ra vonatkozóak.

3.4. A T' poétikai rendszerszerű formációját (poFσ) illetően a tíz szótagú sorokhoz a sormetszetek többé-kevésbé szabályosan hozzárendelhetők. Minthogy az 5 + 5 tagolás a második strófa szerkezetének is megfeleltethető, ezt preferálhatjuk (lásd még a 2.4. alatt a T' / 6 reprezentációt).

Itt jegyzem meg, hogy a *szíve* rövid 'i'-je motiválható a *die* válaszrímrel, Pilinszky költészetében azonban viszonylag gyakori a felső nyelvválású magánhangzók nem konvencionális használata. (A *megszünhetett* rövid 'ü'-jére nemigen tudok verstani magyarázatot adni, mert a költemény metruma nem időmértékes, ami esetleg indokolhatná azt.)

4. A T' verbális összetevőhöz rendelhető rendszerszerű sensus (Sσ)

Ami a T'-ben a rendszerszerű lexikai sensus (leSσ) mikroegységeit illeti, elemzésük alapjául a T' / 7 reprezentáció szolgál.

A szótári alakok elemzéséhez tekintsük itt a következő, az *MÉrtKSz*-ből, az *Új Magyar Lexikon*ból és a Györkösy Alajos szerkesztette *Latin – magyar szótár*ból (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1986.) származó explikációkat.

T'/7 reprezentáció

dies, diei, m., f. 1. (nappali) világosság, nappal [...]; 2. határnap, vminek kelte [...]; 3. *transl.* Napi munka, napi út; időtöltés; időtűzés; 4. *transl.* Idő [...].

felzúg tn ige *vál* Hirtelen zúgni kezd. ~ az *orgona*, a *sokaság*.

fény fn 1. Látható sugárzó energia. *Északi v. sarki* ~: a sarkvidéki égbolton mutatkozó fényjelenség; *Fényk*: ~t *kap*: a negatívot káros mértékű fény éri.*lvál*: Vminek a ~ei: kivilágítása. A város ~ei. 2. Sima felületről visszavert csillogó sugárzás. A *gyémánt* ~e.*lvkinek a szeme* ~e: a) sz. ragyogása; b) látása; c) az, akit legjobban szeret és óv. 3. *Műv Fényk* <Képen> világos folt, részlet. 4. *rég irod*: ~re *hoz*: napvilágra h. 5. *vál* Díszes külső, ragyogó szépség, pompa. A *királyi udvar* ~e; *sajtó*: a ~ városa: Párizs. 6. Dicsőség, tekintély. A *család régi* ~e. 7. *irod* Az értelem, a szellem világossága.*lvminek a magyarázó, megvilágító ereje*. *Vmilyen* ~t *vet vmire*; *sajtó*: vminek a ~ében: vminek ilyen ismeretében. 8. *vál* Derű, öröm. ~t *visz vkinek az életébe*. [?]

gyökér fn 1. Növénynék a földben lefelé növény (szerteágazó) része.*lvkonyha* Petrezselyem gyökere mint zöldség. 2. Fog, haj tyúkszem töve. 3. Vminek a kiindulása, kezdete, eredete. A *baj gyökere*. 4. *Nyelvi rég* Szógyök. [fgr]